

grote verborgenheid te verstaan, van welke de apostel Paulus in zoo heerlijke taal kon getuigen.

Dit blijkt uit heel het optreden van den satan, toen onze Heere Jezus rondwandelde op de aarde.

Is het nu te veel gewaagd te zeggen, dat hij in de Grieksche mythologie er op uit was om zijn caritatuur uit te werken?

De groote gaven, het Grieksche volk geschenken, waren niet het werk van satan, want hij schept niet en geeft niet; hij biedt alleen een leugenbeeld, een verdraaiing der waarheid en neemt het goede weg, waar hij kan. God de Heere heeft in den Griek iets willen doen zien van den grooten rijkdom van den menscheelijken geest, in zijn taal, zijn wijsbegeerte, zijn plastische en dramatische kunst. Hier mocht de natuurlijke mensch doen wat hij maar vermocht, om te worden, wat hij begeert te zijn, door eigen kracht verlost van het kwaad, volkomen vrij en gelukkig, ja zelfs Gode gelijk.

Die rijke gaven, den Griek geschenken, heeft God de Heere ook gebruikt voor het werk Zijner kerk. Wij behoeven niet te zeggen: kijk toch niet naar die Grieksche beschaving — Bilderdijk riep zelfs eens uit: laten onze kinderen toch geen Grieksche leeren —, want zoals de Heere onze God Zich verheugt in Zijn werken, naar prof. Schilder opmerkte, ook in de groote gaven, die hij den satan schonk, zoo mogen wij ook genieten van het groote en schoone, dat aan het Grieksche volk der oudheid werd gegeven.

Dat is alles Gods werk, dat Hij handhaaft in weerwil van onze zonde. Zoo mogen wij zeker naar Athene zien en naar het heidensch Rome, dat zijn wijsheid en kunst aan den Griek ontleende, Rome overwon Griekenland; het werd nadien geestelijk door den Griek overwonnen. En Europa allengs meteen.

Immers moeten wij, om den Europeeschen geest, zoals die zich na de Renaissance en bij den neergang der Reformatie meer en meer ontwikkelde, goed te verstaan, er wel op letten, hoe Griekenland, als caritatuur, gezet werd tegenover Israël, Athene ver boven Jeruzalem, Grieksche wijsheid en kunst boven de belijdenis der ware kerk. En dit op drieërlei wijze.

Vooreerst in de synthese, die roomsche vermenging van Grieksche mythologie en wijsbegeerte met de belijdenis der kerk, alsof daar een langzame overglijding zou kunnen zijn van het schoone heidendom naar de schatten, die de kerk van Christus den volken schonk, van de betoverende heidensche mystiek naar den rijkdom van Gods genade in Christus. De pseudo-Dionysius de Aeropagiet, kortelings nog weer gehuldigd door prof. Johanna de Vogel, voor de mystiek; Aristoteles verchristelijkt door Thomas van Aquino voor de wijsbegeerte. De wonderlijk fijne synthese aan welke de kerk der Reformatie — men denke alleen maar aan Zwingli en Melancthon — zich niet dan met groote moeite en dan nog slechts gedeeltelijk vermocht te onttrekken.

In de tweede plaats is er ook nu nog het fantasiebeeld van het edele, nobele Griekenland, van waaruit Europa zijn rijke schatten van beschaving, wetenschap en kunst, politiek en sociaal leven feitelijk zou hebben ontvangen. Dat volk der Grieken dat volgens Goethe den droom des levens het schoonst heeft gedroomd, welker verleiding hij in den tweeden Faust zoo treffend teekenen kon, Helena. Hoe heerlijk stond dat Grieksche volk nevens het Joodsche zoals de Schrift ons dit teekent in zijn geschiedenis van zonde en genade.

Maar dan komt het derde: de Griek in zijn werkelijk dienst val, vooral onder den invloed van den afgrijpselijken afgodendienst der Aziatische volken, Baäl en Astarte, met die gruwelen, van welke de profeten der Schrift niet dan als met ingehouden adem telkens

weer gewagen.

En hier nu komt Nietzsche te staan tegenover zijn eeuw en nog erger satanisch dan zijn eeuw. Hij koos voor het derde.

Letten wij nu eerst op dat waanbeeld van den hoog verheven edelen Griek, den mensch in zijn rijkste prestatie, het beeld der klassieke wijsheid, zoals deze op de gymnasia en de universiteiten aan het opgroeiend geslacht in Europa, vooral in de vorige eeuw werd onderwezen, en waardoor de Europeesche geest van de bovenlaag werd gevormd. Homerus boven den Bijbel, Socrates en Plato ver verheven boven de profeten en apostelen der Schrift. Griekenland heel wat anders en meer dan Israël.

Daar was, in de dagen der Fransche revolutie en daarna — men spreekt dan in geleerden kring van den tijd van „Sturm und Drang“ — ook het beeld, dat de romantiek ontwierp, zoals dr Beerling het zegt, van „den ongeborstelden Griek“, den brutalen machtsmensch. Maar dat der klassieke wijsheid ging daar toch ver boven uit. Het was zoo aantrekkelijk. De groote, gezonde, krachtige, altijd jeugdige mensch, kon zijn voorbeeld, het eenig goede en groote voorbeeld, vinden in den Griek, den Griek der godenwereld van den Olympus, den gezonden, sterken, schoonen mensch, in de ontblooming van heel zijn natuurlijke kracht, ten volle levend ook uit de schatten der natuur, zich gevend geheel aan deze aarde, maar dan met een schoonheid en goedheid, wijsheid en bezadigdheid, die altijd de goede maat kent. De Griek aanbiddend den Delphischen afgod Apollon en in practijk brengend de Delphische orakelspreuken: ken u zelve, en: in niets te veel. Later zong men het ook zoo in de kerk: o mensch ken uw waarde.

Zoo leerde het dus Apollon. Geniet van dit leven, van alles wat het u aanbiedt, maar weet verstandig. Neemt al's wat het leven u maar kan bieden, alles wat uw zinnen streelt, maar doe het altijd met maat. Dit Griekenbeeld werd zoo in de Europeesche opvoeding ingedrukt, dat men er alom in ging gelooven. En nog wel geloof.

Ik kan mij niet geheel aan den indruk onttrekken dat, om slechts twee groote namen te noemen, ook Kuiper en Woltjer zich nimmer geheel aan den invloed van dat klassieke Griekenbeeld hebben kunnen onttrekken. Kuiper niet in zijn teekening der gemeene gratie, Woltjer niet in zijn leus: Jeruzalem en Athene. Zoo sprak ook Vinet van de twee zuilen der Europeesche beschaving: Griekenland en het Christendom.

En heeft Alard Pierson niet beproefd heel Groen van Prinsterer's staatsleer te verklaren uit Plato's staat? Een kunstmatig doen zonder goeden grond, al is het waar, dat Groen veel van Plato hield.

Dit nu is het humanisme, meer of minder christelijk gekleurd, want Europa moge den Christus verwerpen, het ontkomt nimmer aan het feit, dat het alles wat het aan goeds ontving, aan Hem heeft en behoort te danken.

Een christelijk leven kan nimmer geheel aan het heidendom gelijk worden, ook al valt het er in terug. Welnu, tegenover dat droombeeld omtrent den humanen, schoonen Griek, de goddelijke, zoals Alard Pierson het zel en volgens hem een onzer voorouders, trad Nietzsche reeds in zijn jeugdwerk: De geboorte der Tragedie, en ook aan de universiteit van Bazel op, met kracht en rijke genialiteit. Tot grooten schrik van alle klassieke geesten, die hem fel bestriden en hem wel een charlatan wilden noemen. Maar — tegenover zijn eeuw en haar verleidelijke fantasie omtrent den Griek, had hij het gelijk aan zijn kant. Waarna hij in nog erger kwaad verviel. Dichter bij de werkelijkheid van den mensch in zijn diepen val, maar gevaarlijker

ook in zijn aanbeveling ter navolging. Waarin hij juist in onzen tijd zijn gewilligste leerlingen vindt. Zoodat terecht gewaagd kan worden van het diep angstige, wankelende Westen.

Met hartelijke groeten en heilbiede uw toegenegen

MARNIX.

KERKNIEUWS

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoeft de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks naar de administratie in Goes te zenden.)

Beroepen te:
Winschoten, E. v. Riet te Pieterburen.
Aduard, Uithuizen, Cand. J. v. Benthem te Vollenhove.

Aangenomen naar:
Zuidlaren, R. te Velde te Zaik en Veecaten.
Loppersum-Westeremden, G. A. Jansen te Hoorn.

Bedankt voor:
Capelle a. d. IJssel, A. H. Algra te Waardhuizen.

— GENERALE SYNODE 1951. De Generale Synode zal d.v. 21 Aug. a.s. te Kampen samenkomen. Voor den bidstond aan den vooravond zal de praeses der vorige synode, da D. v. Dijk van Groningen, worden uitgenoodigd.

— NEW-WESTMINSTER, B.C. CANADA. Men meldt ons: Op 2 Juli 1950 werd te New-Westminster onder leiding van Lethbridge een huismeeente georganiseerd van de Canadian Reformed Church, staande onder genoemde kerk van Lethbridge. Door uitbreiding dezer huismeeente met enkele gezinnen werd besloten om, na advies van de classis, tot institueering over te gaan.

Zondag 17 December vond de institueering plaats en werden de ambtsdragers bevestigd. Wij danken den Heere voor Zijn gunst, ons ook hierin bewezen. De gemeente telt momenteel 40 zielen. Als scriba der kerk treedt op: C. A. v. d. Gugen, 653 Alderson Ave New-Westminster B.C. Canada.

— DE HANDGEVING. De kerkeraad van Heverwijk besloot de gewoonte, dat een ouderling aan den predikant voor en na den eeredienst ten aanschouwe van de gemeente een hand geeft, niet langer aan te houden. De kerkeraad overwoog daarbij: 1e, dat de betekenis van de handgeving niet duidelijk is; 2e, dat, voorzover soms de gedachte eraan verbonden wordt, dat de kerkeraad daarin den predikant vooraf machtigt tot zijn ambtswerk en achteraf approbatie (goedkeuring) verleent aan het verrichte ambtswerk, dit op grond van de volgende overwegingen overbodig kan worden geacht: a. de machtiging is er krachtens de ambtsbevestiging, en is omschreven in den beroepsbrief, resp. in het uitnoodigen en ontvangen door den kerkeraad van een predikant uit een andere gemeente; b. de handdruk achteraf van een ouderling kan nog geen oordeel van den kerkeraad zijn; c. mogelijke bezwaren tegen de prediking of andere handelingen in den eeredienst behooren in de kerkeraadsvergadering behandeld te worden; 3e, dat, voorzover soms de gedachte er aan verbonden wordt, dat de kerkeraad de bekrachtiging des Geestes toebid, dit overbodig kan worden geacht, omdat dit reeds plaats vond in het ambtelijk gebed voor den dienst, en dat dan nog onduidelijk is, waarom na den dienst de handgeving nog moet volgen.

KLACHTEN.

Ons bereikten van verscheidene abonnees uit verschillende streken van ons land, klachten over het te laat, aankomen van ons blad. Er waren er zelfs bij die het blad niet meer vóór Zondag ontvingen.

Wij kunnen hiertegenover slechts de opmerking plaatsen, dat ook in de laatste weken „De Reformatie“ op den gewonen tijd aan de posterijen werd afgegeven, zoodat de reden van deze onregelmatigheid ongetwijfeld in de groote drukte, tengevolge van de feestdagen, bij de posterijen gezocht dient te worden.

DE ADMINISTRATIE.

De Heere verblijdde ons met de voorspoedige geboorte van een dochter

MARIA JOHANNA.

J. KNOESTER.

J. G. KNOESTER—

VAN GURP.

Amsterdam, 27 December 1950.

Esmeritsstraat 15 huis.

1 Januari 1951 hebben zich verloofd:

J. DE FELTER

en

MARTY A. MULDER.

Valthermond, Past. Geref. Kerk.

Groningen, Josef Israëlsstr. 48a.

Met ontroering geven wij kennis, dat de HEERE uit dit leven heeft weggenomen onze broeder diaken

C. P. VERMEER.

Hij ging heen in vrede.

De Heere trooste zijn weduwe en enige zoon.

De Raad der Geref. Kerk van Capelle a. d. IJssel.

Binnenkort zal de in dit blad opgenomen

„Correspondentie en samenspreking met Deputaten van de Christelijke Gereformeerde Kerken“

in brochurevorm verkrijgbaar gesteld worden.

De prijs van deze brochure van 32 pag. in omslag zal slechts 25 cent bedragen.

Toezending zal geschieden uitsluitend bij vooruitbetaling per postwissel of op giro 537347 van H. H. v. d. LINDEN, Tulpstraat 62a, Goes.

Comité tot verspreiding van goede en goedkope Geref. lectuur.

Boekbinderij VAN KUIJK

Voor al Uw Bindwerk.

Reformatie f 3.—

Catechismus f 2.—

Alle terugzendingen onder rembours.

Zalmstraat 1 - Scheveningen

ADVERTEERT IN DIT BLAD

EN NU ALLEMAAL!

Het is een genot de vele goede persrecepties te lezen over den pas verschenen zangbundel voor onze christelijke gezinnen: „EN NU..... ALLEMAAL!“ De bekende musicoloog, de heer M. Geerink Bakker, gaf dezer dagen in een N.C.R.V.-uitzending voor de radio een schitterende aanbeveling van dezen bundel. Vooral de groote verzameling en keurcollectie Valeriusliederen, getoonzet door den bekenden componist Cor Kee, vallen in den smaak.

Deze bundel, die met de uiterste zorg is samengesteld en waarin bij elk vers de toets van Gods Woord is aangelegd, is, ook wat de uitvoering betreft, een rijk en kunstvol bezit.

Prijs: f 7.90

Bestel dezen bundel bij Uw Boek- of Muziekhandelaar of rechtstreeks bij de Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — GOES
Giro 36000

Zangbundel voor de Christelijke Gezinnen en Verenigingen